

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în subprogram în anul 2024
CONSOLIDAREA MECANISMELOR SOCIO-ECONOMICE ȘI JURIDICE DE
ASIGURARE A BUNĂSTĂRII ȘI SECURITĂȚII CETĂȚENILOR
(denumirea subprogramului)

Codul subprogramului **010502**

Conceptele bunăstare și Securitate reprezintă circumstanțe indispensabile pentru orice stat care pretinde să devină social, deoarece marchează direct calitatea vieții cetățenilor, iar de aici și dezvoltarea durabilă a societății. În special, cercetările în domeniul vizat pot oferi sprijin autorităților în procesul de elaborare a politicilor publice, capabile să amelioreze condițiile de viață și să reducă sărăcia. Așa poate fi demonstrată necesitatea edificării statului social, care promovează echitatea tuturor cetățenilor Republicii Moldova.

Evaluarea impactului proceselor de reformă, reorganizare și dezvoltare instituțională realizate în ultimii ani au indicat că au pus amprenta asupra capacității autorităților publice/actorilor implicați în gestionarea domeniilor supuse cercetării. De aceea, se impune analiza aprofundată a documentelor de politici naționale și sectoriale cu impact asupra ordinii și securității publice, prin determinarea priorităților și perspectivelor de dezvoltare/schimbare, pentru a oferi o mai mare relevanță eventualelor propuneri de *lege ferenda* formulate și înaintate. Inventarierea tuturor actelor normative cu referință la conceptele de securitate juridică și securitate publică, precum și la respectarea drepturilor și libertăților omului în acest context, au scos în evidență unele aspecte lacunare și deficitare, care determină prioritățile de dezvoltare și modificare a cadrului normativ.

Analiza aprofundată a doctrinei naționale și internaționale cu referință la mecanismele naționale și internaționale de securitate juridică și securitate publică, precum și a celor privind protecția și asigurarea drepturilor și libertăților omului în cadrul acestor domenii, denotă necesitatea concentrării demersului științific, în vederea determinării noțiunilor generale, principiilor și caracteristicilor specifice.

Cercetările au evocat că securitatea publică și securitatea juridică urmează să devină pilonii de bază în garantarea legalității și stabilității, atât pentru cetățenii din Republica Moldova, cât și cetățenii din UE, pentru a le garanta valorificarea pe deplin a libertăților de care dispun. La fel, un nivel înalt de securitate publică demonstrează credibilitatea, dedicația și profesionalismul autorităților naționale, fapt determinant pe calea integrării europene a țării noastre. Cercetarea științifică vine anume să susțină efortul consolidat al tuturor actorilor implicați în procesul de integrare europeană a țării, iar, mai dedicat, de garantare și asigurare a bunăstării și securității cetățenilor.

Noile realități deschid calea spre valori și justiție fără hotare, individul devenind din ce în ce mai pregnant parte a unei comunități globale. Dincolo de tendințele globalizării, orice persoană, parte a comunității locale, naționale, are toate temeiurile de a conta pe protecție în țara sa, din partea instituțiilor statale, care au datoria de a oferi servicii publice de calitate, inclusiv în sfera justiției și a administrației publice. În acest sens, e nevoie de abordare sinergică, la nivelul tuturor instituțiilor sociale și statale, în vederea elaborării și implementării mecanismelor socio-economice și juridice de garantare a bunăstării și securității cetățeanului.

Prin cercetare, au fost conceptualizate dimensiunile justiției prietenoase omului și ale culturii justiției focusate pe om, acestea înglobând aspecte precum: justiție independentă; magistrați integri; serviciu al justiției accesibil tuturor; digitalizarea unor procese și servicii juridice; acte judiciare motivate; etica judiciară; valorificarea inteligenței artificiale în justiție și educație; educație juridică de calitate, prin dezvoltare de competențe generale, profesionale și transversale; dezvoltarea competențelor de cercetare, scriere și argumentare juridică la facultățile de drept.

Rezultatele cercetărilor evidențiază nevoia stringentă de consolidare a politicilor publice menite să sprijine dezvoltarea bunăstării economice și sociale a cetățenilor Republicii Moldova. În acest sens, se impune realizarea unor studii aprofundate și adoptarea unor instrumente adecvate pentru monitorizarea continuă a bunăstării. Integrarea unor indicatori relevanți, precum cei referitori la calitatea vieții, securitatea financiară, consumul și economiile, echitatea socială și dezvoltarea durabilă, poate facilita elaborarea unor politici bugetar-fiscale eficiente, aliniate standardelor europene și nevoilor reale ale populației.

Cercetările au demonstrat că percepția bunăstării este influențată de factori precum veniturile, condițiile de muncă, accesul la educație și sănătate, iar prioritizarea acestor aspecte în politicile guvernamentale poate conduce la reducerea disparităților sociale și la îmbunătățirea calității vieții.

Summary of the activity and results obtained in the sub-programme in 2024
STRENGTHENING SOCIO-ECONOMIC AND LEGAL MECHANISMS TO ENSURE
THE WELL-BEING AND SECURITY OF CITIZENS
(subprogram name)

Subprogram code **010502**

The concepts of welfare and security are indispensable circumstances for any state that claims to become social, because they directly mark the quality of life of citizens, and hence the sustainable development of society. In particular, research in the targeted field can provide support to the authorities in the process of developing public policies, capable of improving living conditions and reducing poverty. This can demonstrate the need to build a social state that promotes equity for all citizens of the Republic of Moldova.

The impact assessment of the reform, reorganization and institutional development processes carried out in recent years showed that they have put their mark on the capacity of public authorities/actors involved in managing the areas under research. Therefore, an in-depth analysis of national and sectoral policy documents with an impact on public order and security is required, by determining the priorities and perspectives for development/change, in order to provide greater relevance to any legislative proposals formulated and submitted. The inventory of all normative acts with reference to the concepts of legal security and public security, as well as to the respect for human rights and freedoms in this context, has highlighted some gaps and deficiencies, which determine the priorities for development and amendment of the normative framework.

The in-depth analysis of the national and international doctrine with reference to the national and international mechanisms of legal security and public security, as well as those regarding the protection and assurance of human rights and freedoms within these areas, denotes the need to focus the scientific approach, in order to determine general notions, principles and specific characteristics.

Research has suggested that public security and legal certainty are to become the basic pillars in guaranteeing legality and stability for both citizens of the Republic of Moldova and EU citizens, in order to guarantee the full use of the freedoms they have. Likewise, a high level of public security demonstrates the credibility, dedication and professionalism of the national authorities, a decisive fact on the path of our country's European integration. Scientific research comes specifically to support the consolidated effort of all actors involved in the country's European integration process, and, more specifically, to guarantee and ensure the well-being and security of citizens.

New realities open the way to values and justice without borders, the individual becoming increasingly part of a global community. Beyond the trends of globalization, any person, part of the local, national community, has reasons to count on protection in his/her country, from state institutions that have the duty to provide quality public services, including in the sphere of justice and public administration. In this sense, a synergistic approach is needed, at the level of all social and state institutions, for developing and implementing socio-economic and legal mechanisms to guarantee the well-being and security of citizens.

Through research, the dimensions of human-friendly justice and the culture of justice focused on the human being have been conceptualized, encompassing such aspects as: independent justice; integrity of magistrates; accessible justice service for all; digitalization of legal processes and services; reasoned judicial acts; judicial ethics; the use of artificial intelligence in justice and education; quality legal education, through the development of general, professional and transversal skills; the development of legal research, writing and argumentation skills in law schools.

The research results highlight the urgent need to strengthen public policies aimed at supporting the development of the economic and social well-being of the citizens of the Republic of Moldova. In this regard, it is necessary to carry out in-depth studies and adopt appropriate tools for the continuous monitoring of the state of well-being. The integration of relevant indicators, such as those related to the quality of life, financial security, consumption and savings, social equity and sustainable development, can facilitate the development of efficient budgetary and fiscal policies, aligned with European standards and the real needs of the population.

Research has shown that the perception of well-being is influenced by such factors as income, working conditions, access to education and health, and the prioritization of these aspects in government policies can lead to reducing social disparities and improving the quality of life.